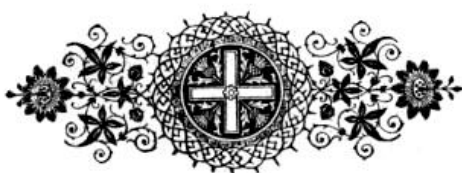

AKTA I DEKRETY
ŚWIĘTEGO POWSZECHNEGO
SOBORU WATYKAŃSKIEGO (1870 R.)

PIERWSZY PROJEKT
KONSTYTUCJI DOGMATYCZNEJ
O KOŚCIELE CHRYSZTUSOWYM
PRZEDŁOŻONY OJCOM DO ROZPATRZENIA

KRAKÓW 2016

www.ultramontes.pl

SPIS TREŚCI

	Str.
Wstęp	3
Rozdział I. Kościół jest Mistycznym Ciałem Chrystusa	3
Rozdział II. Religie chrześcijańską można praktykować tylko w Kościele i przez Kościół założony przez Chrystusa	4
Rozdział III. Kościół jest społecznością prawdziwą, doskonałą, duchową i nadprzyrodzoną	4
Rozdział IV. Kościół jest społecznością widzialną	5
Rozdział V. Widzialna jedność Kościoła	6
Rozdział VI. Kościół jest społecznością absolutnie konieczną do osiągnięcia zbawienia	6
Rozdział VII. Poza Kościołem nikt nie może się zbawić	7
Rozdział VIII. Niezniszczalność Kościoła	8
Rozdział IX. Nieomylność Kościoła	8
Rozdział X. Władza Kościoła	9
Kanony o Kościele Chrystusowym	10

AKTA I DEKRETY

ŚWIĘTEGO POWSZECHNEGO SOBORU WATYKAŃSKIEGO (1870 r.)

Pierwszy projekt Konstytucji dogmatycznej o Kościele Chrystusowym przedłożony Ojcom do rozpatrzenia (*)

Pius Biskup, sługa sług Bożych, za zgodą świętego Soboru,
na wieczną rzeczy pamiątkę.

Urząd Apostolski najwyższego Pasterza, który sprawujemy z woli niewymownej Opatrzności i miłosierdzia Bożego, napełnia nas ciągłą troską, abyśmy nic nie pominęli, by droga, która prowadzi do życia i zbawienia wiecznego, stała dla wszystkich ludzi otworem i aby "ci, którzy przebywają w ciemnościach i cieniu śmierci" (1), doszli do światła i uznania prawdy. Ponieważ zaś Bóg i Zbawiciel nasz całą prawdę zbawczej nauki i skarby środków prowadzących do zbawienia przekazał swojemu Kościołowi jako drogocenny depozyt, aby wszyscy czerpali z niego napój żywota (2), należy przede wszystkim sam prawdziwy Kościół ukazać błędzącym i usilniej zalecić go wiernym, aby jednych sprowadzić na drogę zbawienia, drugich zaś na niej umocnić i utwierdzić.

Dlatego sądzimy, że jest naszym obowiązkiem wyłożyć zasadnicze punkty prawdziwej katolickiej nauki o istocie Kościoła, jego właściwościach i władzy, a szerzące się przeciwne błędy potępić w dołączonych kanonach.

Rozdział I.

Kościół jest Mistycznym Ciałem Chrystusa

Jednorodzony Syn Boży, "który oświeca każdego człowieka przychodzącego na ten świat" (3) i który nigdy nie odmawiał swej pomocy nieszczęśliwym synom Adama, w tej pełni czasu, jaką ustanowił w odwiecznym planie (4), "stał się podobnym do ludzi" (5). Ukazał się w sposób widzialny w przyjętej postaci naszego ciała, aby ludzie ziemscy i cielesni

"przyoblekłszy się w nowego człowieka, jaki według Boga stworzony jest w sprawiedliwości i świętości prawdy" (6), utworzyli Ciało Mistyczne, którego sam byłby Głową. Aby zaś stworzyć ową jedność Mistycznego Ciała, Chrystus Pan ustanowił świętą kąpiel odrodzenia i odnowienia, by dzięki niej synowie tej ziemi, rozdzieleni między sobą tylu wyznaniem, najbardziej zaś rozproszeni z powodu grzechów, stali się po oczyszczeniu z wszelkiej zmały wzajemnie dla siebie członkami (7), a złączeni ze swoją Boską Głową przez wiarę, nadzieję i miłość, wszyscy byli ożywieni jednym Jego Duchem i obficie otrzymali dary łask niebieskich i charyzmatów. To stanowi ową wspaniałą doskonałość Kościoła, którą należy zawsze jak najusilniej podkreślać, by wierni mieli ją zawsze przed oczyma i by mocno tkwiła w ich umysłach. Głową bowiem Kościoła jest Chrystus (8), z którego "całe ciało, złożone i złączone przez wszystkie spojenia wzajemnej usługi, według działalności stosownej do natury każdego członka, otrzymuje swój wzrost i buduje się w miłości" (9).

Rozdział II.

Religię chrześcijańską można praktykować tylko w Kościele i przez Kościół założony przez Chrystusa

Ten Kościół – który nabył swoją krew i umiłował na wieki jako oblubienicę jedynie wybraną – założył i ustanowił sam Jezus, "źródło i dokonawca wiary" (10). On to nakazał Apostołom i ich następcom ustawicznie aż do skończenia świata nauczać i rządzić po całej ziemi i gromadzić ze wszystkich narodów, aby powstał jeden ród święty, jeden "lud przyjemny, starający się gorliwie o dobre uczynki" (11). Albowiem prawo Ewangelii nie głosi, jakoby prawdziwi wyznawcy mieli czcić Ojca w duchu i prawdzie, pojedynczo, z wykluczeniem wszelkich więzów społecznych, lecz Zbawiciel nasz chciał swoją religię tak związać z założoną przez siebie społecznością, aby z nią ściśle zespolona, przybrała niejako konkretne formy i aby poza nią prawdziwa religia Chrystusowa była niemożliwa.

Rozdział III.

Kościół jest społecznością prawdziwą, doskonałą, duchową i nadprzyrodzoną

Nauczamy zatem i oświadczamy, że w Kościele znajdują się wszystkie cechy prawdziwej społeczności. Albowiem Chrystus nie zostawił społeczności

nieokreślonej lub bezkształtnej, lecz jak od Niego posiada ona swoje istnienie, tak też z Jego woli i ustanowienia otrzymała formę swego bytu i właściwy sobie ustrój. Dlatego nie jest ona członkiem lub też częścią jakiejś innej społeczności, ani też nie jest z jakąś inną zmieszana lub zespolona. Jest natomiast sama w sobie tak doskonała, że różniąc się od wszystkich społeczności ludzkich, wznosi się bardzo wysoko ponad nimi. Pochodząc bowiem z niewyczerpanego źródła miłosierdzia Boga Ojca, założona przez posługiwanie i dzieło Jego Wcielonego Słowa, ustanowiona została w Duchu Świętym. Udzielony najpierw w obfitości Apostołom, rozlewa się również obficie i nieustannie na synów przybranych, aby ci, oświeceni Jego blaskiem w jednoświary, i z Bogiem byli ściśle zespoleni, i ze sobą powiązani; aby niosąc w swoich sercach rękojmię dziedzictwa, trzymali na wodzy pragnienia ciała z dala od przewrotnej pożądlivosti, jaka jest na tym świecie, by umocnieni błogosławioną nadzieją pragnęli odwiecznej chwały obiecannej przez Boga, i w ten sposób, "przez dobre uczynki pewnym czynili wezwanie i wybranie swoje" (12). Ponieważ zaś ludzie wzrastają w tych dobrach i bogactwach w ramach Kościoła dzięki Duchowi Świętemu oraz zespalają się w jednoświary przez tegoż Ducha Świętego, stąd Kościół jest społecznością duchową i absolutnie nadprzyrodzoną.

Rozdział IV.

Kościół jest społecznością widzialną

Nikt jednak nie powinien wierzyć, że członkowie Kościoła są złączeni tylko przez więzy wewnętrzne i niewidzialne, i że stąd powstaje społeczność ukryta i zupełnie niewidzialna. Bóg bowiem chciał w swej odwiecznej mądrości i mocy, aby więzom wewnętrznym i niewidzialnym, jakie przez Ducha Świętego łączą wiernych z najwyższą i niewidzialną Głową Kościoła, odpowiadały także więzy zewnętrzne i widzialne, i aby przez to owa duchowa i nadprzyrodzona społeczność ukazała się zewnętrznie i stała się rozpoznawalną.

Stąd istnieje widzialny Urząd Nauczycielski głoszący publicznie prawdy wiary, w które winniśmy wierzyć wewnętrznie i okazywać to na zewnątrz (13). Stąd także widzialne kapłaństwo, które oficjalnie kieruje i troszczy się o widzialne misteria Boże, które służą do wewnętrznego uświęcenia ludzi i do oddawania Bogu należnego Mu kultu. Stąd widzialny Urząd Pastorski, kierujący wzajemną łącznością członków w społeczności oraz regulujący i rządzący całym zewnętrznym i publicznym życiem wiernych w Kościele. Stąd wreszcie całe to widzialne ciało Kościoła, do którego należą nie tylko sprawiedliwi lub

przeznaczeni [do nieba], lecz także grzesznicy, złączeni z nim wyznaniem wiary i uczestnictwem we wspólnocie.

Dzięki temu Kościół Chrystusowy na ziemi nie jest ani niewidzialny, ani ukryty, lecz widoczny dla wszystkich (14), jakby wyniosłe i jasne "miasto na górze (15), którego nie można ukryć; jakby światło na świeczniku" (16), które, opromienione słońcem sprawiedliwości, rozjaśnia cały świat blaskiem swej prawdy.

Rozdział V.

Widzialna jedność Kościoła

Ponieważ taki jest prawdziwy Kościół Chrystusowy, oświadczamy, że ta widzialna i łatwa do rozpoznania społeczność jest tym samym Kościołem Bożych obietnic i miłosierdzia, którą Jezus Chrystus chciał wyróżnić i ozdobić tyloma uprawnieniami i przywilejami. Jest on w swym ustroju tak jasno określony, że jakiegokolwiek społeczności odłączone od jedności wiary lub wspólnoty tego ciała, nie mogą być żadną miarą nazwane częścią lub członem Kościoła. Nie jest on rozproszony ani rozdzielony pośród różnych ugrupowań o nazwach chrześcijańskich, lecz zjednoczony w sobie i doskonale zwarty. W swej widzialnej jedności jest niepodzielonym i niepodzielnym ciałem, które jest Ciałem Mistycznym Chrystusa. O nim właśnie mówi Apostoł: "Jedno ciało i jeden duch, jak jesteście wezwani w jednej nadziei wezwania waszego. Jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Jeden Bóg i Ojciec wszystkich, który jest nad wszystkimi i poprzez wszystko i we wszystkich nas" (17).

Rozdział VI.

Kościół jest społecznością absolutnie konieczną do osiągnięcia zbawienia

Dlatego wszyscy powinni zrozumieć, jak konieczną do osiągnięcia zbawienia społecznością jest Kościół Chrystusowy. Tak wielka jest bowiem ta konieczność, jak wielką jest konieczność związku i zjednoczenia z Chrystusem Głową i Jego Mistycznym Ciałem, poza którym nie ożywia On ani nie popiera żadnej innej społeczności, jak to czyni ze swym Kościołem, który jedyny umiłował i "wydał samego siebie za niego, aby go uświęcić, oczyściwszy go obmyciem wody w słowie życia, aby sam sobie przysposobił Kościół

chwalebny, nie mający w sobie skazy ani zmarszczki albo czegoś podobnego, ale żeby był święty i niepokalany" (18).

Dlatego nauczamy, iż Kościół nie jest społecznością dowolną, jakoby było rzeczą obojętną dla zbawienia znać go lub nie znać, wstąpić do niego lub go opuścić. Lecz jest on absolutnie konieczny, nie tylko na mocy polecenia Pana, nakazującego wszystkim ludom należeć do niego, ale także jako nieodzowny środek, ponieważ w ustalonym porządku zbawczej Opatrzności udzielenie Ducha Świętego, uczestnictwo w prawdzie i życiu, dokonują się tylko w Kościele i przez Kościół, którego głową jest Chrystus.

Rozdział VII.

Poza Kościołem nikt nie może się zbawić

Jest dalej dogmatem wiary, że poza Kościołem nikt nie może się zbawić.

Ci jednak, którzy są w stanie niepokonalnej nieznajomości Chrystusa i Jego Kościoła, nie będą z powodu tejże nieznajomości skazani na kary wieczne. Nie obciąża ich żadna wina z tego powodu przed oczyma Pana, "który chce, by wszyscy ludzie byli zbawieni i doszli do poznania prawdy" (19), i który czyniącemu to, co jest w jego mocy, nie odmawia łaski, tak by mógł dostąpić usprawiedliwienia i osiągnąć życie wieczne.

Lecz tego usprawiedliwienia nikt nie osiąga, kto w sposób zawiniony umiera odłączony od jedności wiary lub społeczności Kościoła. Jeśli ktoś nie będzie się znajdował w tej arce, zginie podczas potopu.

Dlatego odrzucamy i potępiamy bezbożną jak również sprzeczną z rozumem naukę o równej wartości wszystkich religii, według której synowie tego świata, znosząc różnicę między prawdą i błędem, głoszą, iż dostęp do życia wiecznego jest otwarty dla wszystkich ludzi, należących do jakiegokolwiek religii; albo też twierdzą, że nie można mieć żadnej pewności o prawdziwości religii, a tylko opinie mniej lub bardziej prawdopodobne.

Tak samo odrzucamy bezbożność tych, którzy zamykają ludziom dostęp do królestwa niebieskiego, twierdząc za pomocą pozornych argumentów, że jest rzeczą niestosowną i wcale niekonieczną do zbawienia opuszczać religię, nawet fałszywą, w jakiej się ktoś narodził lub został wychowany i pouczony. Oskarżają oni także Kościół, że głosi, iż jest jedynie prawdziwą religią, a wszystkie kościoły i odłamy (*religiones et sectas*) odłączone od jego

społeczności odrzuca i potępia – tak jakby kiedykolwiek mogło zaistnieć współuczestnictwo świętości ze złem, jedność światła z ciemnością i zgoda między Chrystusem a Belialem.

Rozdział VIII.

Niezniszczalność Kościoła

Oświadczamy ponadto, że Kościół Chrystusowy – jeśli się rozważy jego istnienie albo jego urząd – jest społecznością wieczną i niezniszczalną, i po nim nie należy oczekiwać na tym świecie ani pełniejszej, ani doskonalszej ekonomii zbawienia. Albowiem tak jak do końca świata będą zbawiani za sprawą Chrystusa wszyscy śmiertelnicy pielgrzymujący po tej ziemi, podobnie Jego Kościół, który jest jedyną społecznością zbawienia, pozostanie do końca świata niewzruszony i niezmienny w swym ustroju. Chociaż bowiem Kościół wzrasta – i oby ustawicznie wzrastał w wierze i miłości dla zbudowania ciała Chrystusowego, mimo że ze względu na różność wieku i różne okoliczności, wśród których stale przebywa w walce, rozwija się ze zmiennym szczęściem – pozostaje jednak niezmienny w sobie i w swej strukturze otrzymanej od Chrystusa. Dlatego Kościół Chrystusowy nigdy nie może utracić swych właściwości i cech, swego świętego urzędu nauczycielskiego, kapłańskiego i pasterskiego. W ten sposób Chrystus, poprzez swoje widzialne ciało, jest dla wszystkich ludzi drogą, prawdą i życiem.

Rozdział IX.

Nieomyślność Kościoła

Utraciłby dalej Kościół Chrystusowy swą niezmiennność i godność, i przestałby być społecznością życia i koniecznym środkiem do zbawienia, jeśli zbłądziłby w zbawczej prawdzie wiary i obyczajów lub mógłby się omylić albo mylić innych w jej przepowiadaniu i wyjaśnianiu. Tymczasem jest "filarem i utwierdzeniem prawdy" (20) i z tego powodu wolny i wyzwolony od wszelkiego niebezpieczeństwa błędu i fałszu.

Za zgodą więc świętego i powszechnego Soboru nauczamy i oświadczamy, że dar nieomyślności, który został objawiony jako wieczysty przywilej Kościoła i którego nie należy mieszać ani z charyzmatem natchnienia, ani też stosować do wzbogacenia Kościoła nowymi objawieniami, został udzielony w tym celu, by słowo Boże, czy to spisane, czy też ustnie

przekazywane, głoszone i strzeżone, było w całym Kościele Chrystusowym nienaruszone i wolne od wszelkiego skażenia nowością i zmianami, według polecenia Apostoła: "O Tymoteuszu, strzeż powierzonego skarbu, unikaj światowej nowości słów i sprzeciwów rzekomej wiedzy; niektórzy ją wyznając, odpadli od wiary" (21). To samo podkreśla Apostoł jeszcze raz, pisząc: "Miej wzór zbawiennych słów, które ode mnie słyszałeś w wierze i w miłości w Jezusie Chrystusie. Dobra powierzonego strzeż przez Ducha Świętego, który w nas mieszka" (22). Nauczamy zatem, że tak daleko rozciąga się przedmiot nieomyślności, jak daleko sięga depozyt wiary i obowiązek strzeżenia go wymaga. Dlatego przywilej nieomyślności, który posiada Kościół Chrystusowy, zasięgiem swym obejmuje tak całe objawione słowo Boże, jak i to wszystko, co wprowadzie samo w sobie nie jest objawione, lecz tak jest z nim związane, iż bez tego nie można by Objawienia bezpiecznie zachować, z precyzją i pewnością podawać do wierzenia i wyjaśniać, albo dobrze bronić i zabezpieczyć przeciwko ludzkim błędom i zarzutom fałszywej wiedzy.

Ta nieomyślność, której celem jest zachowanie nienaruszonej prawdy nauki, odnośnie do wiary i moralności w społeczności wiernych, przysługuje Urzędowi Nauczycielskiemu, który Chrystus na zawsze ustanowił w swoim Kościele, kiedy powiedział do Apostołów: "Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego, nauczając je zachowywać wszystko, cokolwiek wam przykazałem. A oto ja jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata" (23). Im także przyrzekł Chrystus Duchu swej prawdy, aby mieszkał z nimi na wieki i będąc w nich nauczał ich wszelkiej prawdy (24).

Rozdział X.

Władza Kościoła

Kościół Chrystusowy nie jest społecznością członków o równych uprawnieniach, jak gdyby w nim wszyscy wierni mieli te same prawa. Jest on społecznością o nierównych prawach, i to nie tylko dlatego, że spośród wiernych jedni są duchownymi, a drudzy laikatem, lecz przede wszystkim dlatego, że w Kościele istnieje ustanowiona mocą Bożą władza, którą jedni posiadają do uświęcenia, nauczania i rządzenia, a drudzy są jej pozbawieni.

Ponieważ zaś władza w Kościele jest różna, jedna władza święceń, a druga jurysdykcji; o tej ostatniej specjalnie pouczamy, że obejmuje ona zakres

spraw nie tylko wewnętrznych i sakramentalnych, lecz także zewnętrznych i publicznych. Jest ona doskonała i zupełna, a obejmuje władzę prawodawczą, sądowniczą i władzę karania. Podmiotem zaś tejże władzy są pasterze i doktorzy ustanowieni przez Chrystusa, którzy ją wykonują swobodnie i niezależnie od jakiegokolwiek władzy świeckiej. Dlatego rządzą Kościołem "z pełnią władzy" (25), bądź za pośrednictwem praw obowiązujących również w sumieniu, bądź dekretów sądowych, bądź wreszcie zbawczych kar wymierzanych winowajcom nawet wbrew ich woli, i to nie tylko w sprawach wiary, moralności, kultu i uświęcania, lecz w tych także, które dotyczą zewnętrznej karności i zarządu Kościołem.

Dlatego należy wierzyć, że Kościół Chrystusowy jest społecznością doskonałą. Ten zaś prawdziwy i tak święty Kościół Chrystusowy nie jest żadnym innym, jak tylko Kościołem rzymskim, jednym, prawdziwym, świętym, katolickim i apostołskim.

Kanony o Kościele Chrystusowym

Kanon I. Gdyby ktoś głosił, że religia Chrystusowa nie istnieje w określonej formie specjalnej społeczności założonej przez samego Chrystusa, lecz że można ją wyznawać pojedynczo, bez wiązania się z ową społecznością, która jest prawdziwym Jego Kościołem, niech będzie wyklęty.

Kanon II. Gdyby ktoś głosił, że Kościół nie otrzymał od Chrystusa Pana żadnej określonej i niezmiennej formy ustroju, lecz podobnie jak pozostałe społeczności ludzkie ulegał, lub może ulegać zależnie od okoliczności czasu zmianom i przekształceniom, niech będzie wyklęty.

Kanon III. Gdyby ktoś głosił, że Kościół Bożych obietnic nie jest społecznością zewnętrzną i rozpoznawalną (*conspicua*), lecz tylko wewnętrzną i niewidzialną, niech będzie wyklęty.

Kanon IV. Gdyby ktoś głosił, że prawdziwy Kościół nie jest jednym zwartym ciałem, lecz składa się z różnych oddzielnych społeczności z nazwy chrześcijańskich, które niejako obejmuje, albo też kto by twierdził, że rozmaite społeczności, różniące się między sobą wyznaniem wiary i odłączone od jedności Kościoła tworzą jako członki lub części jeden i powszechny Kościół Chrystusowy, niech będzie wyklęty.

Kanon V. Gdyby ktoś głosił, że Kościół Chrystusowy nie jest społecznością bezwzględnie konieczną do osiągnięcia zbawienia wiecznego, lub utrzymywał, że ludzie mogą się zbawić przez wyznawanie jakiegokolwiek religii, niech będzie wyklęty.

Kanon VI. Gdyby ktoś głosił, że owa nietolerancja, z jaką Kościół katolicki odrzuca i potępia wszystkie sekty religijne oddzielone od jego jedności, nie jest nakazana prawem Bożym, albo też kto by głosił, że w sprawach prawdy religijnej można urobić sobie sąd tylko prawdopodobny, a nie można mieć pewności i dlatego Kościół winien tolerować wszystkie sekty religijne, niech będzie wyklęty.

Kanon VII. Gdyby ktoś głosił, że Kościół Chrystusowy mogą ogarnąć ciemności lub skazić zło, przez które mógłby on odstąpić od zbawczej prawdy wiary i obyczajów, lub kto by głosił, że tenże Kościół może zejść na bezdroża ze swych pierwotnych założeń, lub zniekształcony i zniszczony może nawet przestać istnieć, niech będzie wyklęty.

Kanon VIII. Gdyby ktoś głosił, że obecny Kościół Chrystusowy nie jest ostatnią i najwyższą ekonomią osiągalnego zbawienia, lecz że należy oczekiwać jeszcze innej ekonomii przez nowe i pełniejsze zesłanie Ducha Bożego, niech będzie wyklęty.

Kanon IX. Gdyby ktoś głosił, że nieomylność Kościoła ogranicza się tylko do tych rzeczy, które zawarte są w Boskim Objawieniu, a nie odnosi się także do innych prawd, które konieczne są do zachowania całości depozytu Objawienia, niech będzie wyklęty.

Kanon X. Gdyby ktoś głosił, że Kościół nie jest społecznością doskonałą, lecz zrzeszeniem (*collegium*), lub że taki jest jego stosunek do społeczności świeckiej czy państwa, iż podlega władzy świeckiej, niech będzie wyklęty.

Kanon XI. Gdyby ktoś głosił, że Kościół został założony przez Boga jako społeczność ludzi o równych uprawnieniach (*societas aequalium*) i że biskupi posiadają wprawdzie władzę nauczania i uświęcania (*officium et ministerium*), nie mają zaś właściwej władzy rządzenia, która by im przysługiwała z woli Bożej i którą winni swobodnie wykonywać, niech będzie wyklęty.

Kanon XII. Gdyby ktoś głosił, że Chrystus Pan i nasz Zbawiciel przekazał Kościołowi swojemu władzę rządzenia tylko przy pomocy

udzielanych rad i przekonywania, a nie udzielił mu równocześnie władzy rozkazywania przy pomocy praw, jak również władzy karania i zmuszania opornych i wyłamujących się przy pomocy wyroku sądowego i zbawczych kar, niech będzie wyklęty.

Kanon XIII. Gdyby ktoś głosił, że prawdziwy Kościół Chrystusowy, poza którym nikt nie może się zbawić, nie jest identyczny z jednym, świętym, katolickim i apostołskim rzymskim Kościołem, niech będzie wyklęty.

Breviarium Fidei. Kodeks doktrynalnych wypowiedzi Kościoła. Opracowali Jan Maria Szymusiak SJ, Stanisław Głowa SJ. Poznań – Warszawa – Lublin [1964], ss. 94-104 (dziesięć rozdziałów).

Ks. Bolesław Pylak, *Kościół Mistyczne Ciało Chrystusa. Projekt Konstytucji dogmatycznej na Soborze Watykańskim.* Lublin 1959, ss. 199-204 (kanony). (a)

(Tłumaczenie nieznacznie poprawiono i uzupełniono; przypisy opracowano w oparciu o tłumaczenie polskie w *Breviarium Fidei* oraz tekst łaciński w *Collectio Lacensis*).

Przypisy:

(1) Łk. 1, 79. Por. Iz. 9, 2; 42, 7.

(2) Por. S. Irenaeus, *Adversus haereses*, l. III. c. 4. [Migne P. Gr. VII, 855.]

(3) J. 1, 9.

(4) S. Ambros. de fid. ad b. Hieron. presbyt. ap. Mai VV. Scriptt. tom. VII. par. I. p. 159. [Migne P. L. XVII, 1159.]

(5) Filip. 2, 7.

(6) Ef. 4, 24.

(7) Por. Ef. 4, 4-25; 1 Kor. 12, 12-14.

(8) Kol. 1, 18.

(9) Ef. 4, 16.

(10) Hebr. 12, 2.

(11) Tyt. 2, 14.

(12) 2 P. 1, 10.

(13) Por. Rzym. 10, 10.

(14) S. Augustin. in Ps. XVIII. enarrat. II. n. 6. coll. de unit. Eccl. I. un. c. 16. n. 40; contr. Crescon. Donatist. I. II. c. 36. n. 45; contr. litt. Petil. I. II. c. 32. n. 74. c. 104. n. 239. [Migne P. L. XXXVI, 160; XLIII, 422; XLIII, 493; XLIII, 284. 343.]

(15) S. Cyrill. Alex. comm. in Is. I. III. c. 25. n. 4. [ad v. 5. 6. Migne P. Gr. LXX, 562.]

(16) Por. Mt. 5, 14 n.

(17) Ef. 4, 4-6.

(18) Ef. 5, 25-27.

(19) 1 Tym. 2, 4.

(20) 1 Tym. 3, 15.

(21) 1 Tym. 6, 20-21.

(22) 2 Tym. 1, 13-14.

(23) Mt. 28, 19-20.

(24) Por. J. 14, 16-17; 16, 13.

(25) Tyt. 2, 15. Por. 1 Kor. 7, 6.

(*) Pierwsze dziesięć rozdziałów spośród piętnastu; i pierwszych trzynaście kanonów spośród dwudziestu jeden. (Przyp. red. *Ultra montes*).

(a) Por. 1) Tekst łaciński: Acta et Decreta SS. Concilii Vaticani, [Primum Schema Constitutionis dogmaticae de Ecclesia Christi Patrum examini propositum](#).

2) Themata dogmatica Concilii Vaticani. Votum P. Ioannis Perrone e Societate Iesu, [De Ecclesia eiusque iuribus](#).

3) Papież Pius XII, [Encyklika "Mystici Corporis Christi". O Mistycznym Ciele Chrystusa](#).

4) Ks. Włodzimierz Piątkiewicz SI, [Mistyczne Ciało Chrystusa a charaktery sakramentalne. Studium dogmatyczne](#).

5) Ks. Jacek Tylka SI, a) [Dogmatyka katolicka](#). b) [Traktat o Kościele Chrystusowym](#). c) [O cnotach heroicznych](#).

6) Ks. Franciszek Hettinger, [Nieomyślność Papieża](#).

7) Ks. Walenty Gadowski, [Nauka Kościoła. Wybór orzeczeń dogmatycznych Kościoła katolickiego i jego praw kanonicznych](#).

8) P. Ferdinandus Cavallera SI, [Thesaurus doctrinae catholicae ex documentis Magisterii ecclesiastici.](#)

9) a) [Mały katechizm o Nieomyślności Najwyższego Pasterza.](#) b) [Mały katechizm o Syllabusie.](#)

10) Bp Władysław Krynicki, a) [Dzieje Kościoła powszechnego.](#) b) [Sobór Watykański.](#) c) [Zasady modernizmu.](#)

(Przyp. red. *Ultra montes*).

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)

Cracovia MMXVI, Kraków 2016